UCHWAŁA NR XXV/302/2026
RADY MIASTA RACIBÓRZ

z dnia 25 marca 2026 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Racibórz na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z Uchwałą Nr XXII/300/2016 Rady Miasta Racibórz z dnia 26 października 2016 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z Raciborską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 8 listopada 2016 r. poz. 5641)

Rada Miasta Racibórz
uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Wspierania Rodziny dla Miasta Racibórz na lata 2026-2028”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Racibórz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Mirosław Lenk

Załącznik do uchwały nr XXV/302/2026
Rady Miasta Racibórz
z dnia 25 marca 2026 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

DLA MIASTA RACIBÓRZ NA LATA 2026-2028

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Spis treści:

Rozdział I Wprowadzenie.……..……3

Rozdział II. Podstawy prawne Programu.…….……..……....4

Rozdział III. Diagnoza środowiska i problemu…….……..5

Rozdział IV. Cele, zadania, wskaźniki i realizatorzy Programu……...13

Rozdział V. Zasady finansowania Programu……..……...16

Rozdział VI. Monitoring i ewaluacja Programu……...…….…...17

Rozdział VII. Zakończenie..……..……17

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Rozdział I
Wprowadzenie

Rodzina jest najmniejszą i najstarszą komórką życia społecznego, utrzymującą biologiczną ciągłość. Jest naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka, a w szczególności dzieci. Rodzina pełni szereg funkcji w szczególności zapewnia podstawowe potrzeby bytowe ale również potrzeby emocjonalne takie jak poczucie bezpieczeństwa, więzi i przynależności. Rodzina jest odpowiedzialna za kształtowanie postaw i wartości młodego pokolenia a także wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczych. Zatem to od prawidłowego funkcjonowania rodziny zależy przyszłość naszego społeczeństwa.

Zmiany demograficzne, wzrost tempa życia oraz podnoszące się standardy życia sprawiają, że coraz częściej rodziny muszą stawić czoła coraz większym wymaganiom finansowym i społecznym. Prowadzi do osłabienia więzi emocjonalnych i pogorszenia relacji między członkami rodziny. W rezultacie może to prowadzić do osłabienia kompetencji rodzicielskich, narastania problemów opiekuńczo-wychowawczych a w rezultacie do zaniedbywania obowiązków rodzicielskich a także zwiększonym ryzykiem sięgania po substancje psychoaktywne, jak alkohol czy narkotyki. Mając na uwadze dobro małoletnich dzieci, które wymagają szczególnej uwagi i wsparcia ze strony dorosłych ale także dla zapewnienia im praw i ochrony ze strony instytucji wspierających w dniu 9 czerwca 2011 roku uchwalono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Racibórz na lata 2026-2028, zwany dalej Programem, opracowany zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest odpowiedzią na potrzeby rodzin zamieszkujących na terenie miasta Racibórz. Program ten jest częścią szerszej polityki społecznej miasta, której celem jest wsparcie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji wychowawczych, opiekuńczych i edukacyjnych. Został on stworzony w oparciu o diagnozę sytuacji lokalnej, przy uwzględnieniu szczególnych potrzeb rodzin, które borykają się z problemami materialnymi, wychowawczymi lub zdrowotnymi. Istotnym celem Programu jest zintegrowanie i skoordynowanie działań samorządowych z działalnością innych podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny w celu stworzenia konkretnego systemu wsparcia dla rodzin, szczególnie tych, które napotykają trudności w pełnieniu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program ma na celu wzmocnienie współpracy różnych instytucji, by efektywnie wspierać rodziny w ich codziennych wyzwaniach i przywrócić im zdolność do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Program stanowi kontynuację działań podejmowanych w ramach programu wspierania rodziny dla miasta Racibórz na lata 2023-2025

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Adresatami programu są rodziny z dziećmi, zamieszkujące na terenie miasta Racibórz, przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Rozdział II
Podstawy prawne Programu

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2025 poz.1153 z późn.zm.);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2025 poz.1214 z późn.zm.);
3. Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (M.P.2023 poz.881);
4. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2025 poz.1208 z późn.zm.);
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz.U. z 2024 poz.1673 z późn.zm.);
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz.U. z 2023 poz.2809 z późn.zm.);
7. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U.2024 poz.1512 z późn.zm.);
8. Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (t. j. Dz.U. z 2025 poz. 1691) ;
9. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2026, poz.79);
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz.U. z 2025 poz.1483 z późn.zm.);
11. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. o systemie oświaty (t. j. Dz.U. z 2025 poz.1043 z późn.zm.);
12. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U z 2023 r. poz. 1335 z późn. zm.);
13. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2025 poz.49 z późn. zm.);
14. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r.- Prawo energetyczne (t. j. Dz.U.2026 poz.43);
15. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (t. j. Dz.U. z 2024 poz.1829 z późn. zm.);
16. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz.U. z 2023 poz. 2151 z późn. zm.).

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Rozdział III
Diagnoza środowiska i problemu

Według danych Urzędu Miasta Racibórz na dzień **31.12.2025** r. na terenie miasta było **45577** mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i **937** mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy. Liczba mieszkańców systematycznie spada, co wynika z malejącej liczby urodzeń oraz zmniejszającej się populacji osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie zauważalny jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co sugeruje starzenie się społeczeństwa. Dane ukazują poniższe tabele.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców miasta Racibórz w latach 2023-2025 zameldowanych na pobyt stały

mieszkańcy miasta Racibórz	**2023**	**2024**	**2025**
ogółem	46 864	46 189	45 577
dzieci od 0-18 lat	7716	7529	7308
19-60 Kobiety	13 115	12 746	12 458
19-65 mężczyźni	14 043	13 651	13 362
powyżej 60 lat kobiety	8100	8246	8332
powyżej 65 mężczyźni	3890	4018	4117

Źródło: dane UM Racibórz

Tabela nr 2 Liczba mieszkańców miasta Racibórz w latach 2023-2025 zameldowanych na pobyt czasowy

mieszkańcy miasta Racibórz	**2023**	**2024**	**2025**
ogółem	1025	901	937
dzieci od 0-18 lat	280	244	273
19-60 Kobiety	326	298	287
19-65 mężczyźni	319	276	285
powyżej 60 lat kobiety	65	62	64
powyżej 65 mężczyźni	35	21	28

Źródło: dane UM Racibórz

Analizując, jakość życia mieszkańców Miasta Racibórz należy wziąć pod uwagę wiele kategorii, takich jak np. warunki mieszkaniowe, dochody, praca, edukacja, środowisko, społeczeństwo obywatelskie, zdrowie, zadowolenie z życia i bezpieczeństwo. Na jakość życia mieszkańców Miasta Raciborza w ciągu ostatnich lat wpływ miały wszystkie powyższe czynniki. Miasto Racibórz dba o swoich mieszkańców poprzez stwarzanie im sprzyjających warunków do życia a także poprawę warunków funkcjonowania w wielu aspektach życia

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

społecznego. Na terenie miasta prowadzonych jest wiele programów na rzecz rodzin. Rodziny z dziećmi mogą skorzystać z wielu programów zniżkowych m.in. Karta Dużej Rodziny, Rodzina +.

Program „Rodzina +" skierowany jest do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie miasta Racibórz. Celem Programu jest zwiększenie możliwości zaspokojenia potrzeb tych rodzin w szczególności rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych oraz promocja rodziny, jako podstawowej i najważniejszej komórki społecznej. Program realizowany będzie poprzez opracowanie, promocję i koordynację ulg w różnych dziedzinach usług.

Karta Dużej Rodziny to ogólnopolski system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje rodzinom z co najmniej trójką dzieci na utrzymaniu. Gwarantuje dostęp do różnego rodzaju ulg i zniżek w wielu dziedzinach usług. Liczba osób korzystających z w/w ulg na przestrzeni ostatnich kilku lat przestawia poniższa tabela.

Tabela nr 3 liczba wydanych kart Dużej Rodziny oraz Kart Rodzina + w latach 2023-2025

liczba wydanych kart	**2023**	**2024**	**2025**
Dużej Rodziny	960	720	628
Rodzina +	737	571	348

Źródło; dane UM Racibórz

W obszarze usług edukacyjnych, opiekuńczych i wychowawczych na terenie Miasta Racibórz znajduje się 6 szkół podstawowych, 4 zespoły szkolno – przedszkolne, 12 przedszkoli oraz 2 żłobki. Ponadto na terenie miasta funkcjonują 3 szkoły podstawowe niepubliczne oraz 6 niepublicznych przedszkoli oraz 2 niepubliczne żłobki. Na terenie miasta funkcjonuje kształcenie zawodowe, nie tylko na poziomie szkół średnich, ale też wyższym. Baza edukacyjna dla uczniów i rodziców pod względem dostępności do placówek jest szeroka.

Tabela nr 4 liczba dzieci uczęszczających do żłobków, przedszkoli oraz szkół w latach 2023-2025

liczba dzieci uczęszczających do szkół, przedszkoli i żłobków	**2023**	**2024**	**2025**
Żłobki w tym niepubliczne	384	384	404
	64	64	84
Przedszkola w tym niepubliczne	2117	2080	1854
	332	361	382
Szkoły podstawowe w tym niepubliczne	3468	3981	3588
	180	608	202

Źródło: dane UM Racibórz

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Wśród rodzin zamieszkujących na terenie Miasta Racibórz znajdują się rodziny przeżywające trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Znaczna część z tych rodzin jednocześnie zmaga się z innymi problemami w tym: uzależnienia, bezrobocie, przemoc, choroby psychiczne. Pomoc w/w rodzinom wymaga wsparcia i skoordynowanej współpracy wielu instytucji pomocowych w tym Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Sądu, szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznej a także organizacji pozarządowych. Kluczową rolę w pomocy rodzinom przeżywającym problemy w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych odgrywa wsparcie pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny. W/w wparcie ma na celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania zaburzonych funkcji. Asystenci rodziny zatrudnieni są w Ośrodku Pomocy Społecznej w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do głównych zadań asystenta rodziny należy m.in:

1. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
2. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
3. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
5. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
6. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
7. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
8. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
9. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
10. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
11. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
12. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923 oraz z 2024 r. poz. 1572);
13. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
14. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu zatrudnia 5 asystentów rodziny. Wsparcie

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

asystenta rodziny polega m.in. na realizacji uzgodnionego z rodziną planu pomocy.

Tabela nr 5 liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2023-2025

rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny	**2023**	**2024**	**2025**
na wniosek rodziny	12	14	21
na mocy postanowienia Sądu	79	64	52
liczba dzieci pozostających w rodzinach objętych asystenturą	142	135	134
liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	31	29	14
liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	19	21	9

Źródło: dane OPS w Raciborzu

Szerokie działania na rzecz wsparcia i poprawy sytuacji rodzinnej i ekonomicznej rodzin prowadzą pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jest działalnością zawodową mającą na celu świadczenie pomocy rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Celem świadczonej pracy socjalnej jest rozwinięcie lub wzmocnienie ich aktywności i samodzielności życiowej. Rodziny, które mają problemy finansowe mogą skorzystać z wielu form pomocy finansowej skierowanej do rodzin. Pomoc finansowa może być udzielana zarówno w oparciu o ustawę o pomocy społecznej ale również z systemu zabezpieczenia społecznego jako szeroko pojęty system w rodzin z dziećmi.

Poniższa tabela przedstawia formy wsparcia finansowego udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej rodzinom z dziećmi.

Tabela nr 6 rodziny korzystające z różnych form wsparcia

Lp.	Formy wsparcia	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	468	454	472
2.	Liczba osób w rodzinach	721	686	710
3.	Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych	419	303	223

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

4.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych	258	293	305
5.	Liczba rodzin korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych	1581	1624	1599
6.	Liczba rodzin korzystających ze świadczenia rodzicielskiego	121	99	94
7.	Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	179	152	152
8.	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia na podstawie ustawy „Za życiem”	1	2	2
9.	Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne	23	18	10
10.	Ilość dzieci, którym przyznano pomoc w formie posiłku/obiadu w szkole lub wyżywienie w żłobku lub przedszkolu.	110	113	126

Źródło: dane OPS w Raciborzu

Najczęściej osoby korzystające ze świadczeń finansowych z pomocy społecznej borykają się z innymi problemami w rodzinie. Głównymi powodami trudnej sytuacji finansowej są zazwyczaj takie czynniki jak bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba lub uzależnienia.

Najczęściej występujące przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodzin zamieszkujących Miasto Racibórz przedstawione zostały w poniższej tabeli

Tabela nr 7 powody trudnej sytuacji życiowej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok 2023		Rok 2024		Rok 2025
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin
Ubóstwo	9	9	7	7	11
Bezrobocie	140	300	126	251	122
Niepełnosprawność	214	299	217	285	240
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	4	16	3	9	5
w tym: rodziny niepełne	3	13	1	1	1

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

w tym rodziny wielodzietne	0	0	0	0	1
Przemoc w rodzinie	1	2	1	3	2
Alkoholizm	13	13	11	11	12
Długotrwała lub ciężka choroba	255	359	260	352	268
Narkomania	1	1	2	2	3

Źródło: dane OPS w Raciborzu

Jak wynika z powyższych danych najczęstszymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ostatnich trzech latach są rodziny, w których występuje długotrwała choroba, niepełnosprawność i bezrobocie. Zatem raciborskie rodziny, które borykają się z problemem w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych jednocześnie doświadczają innych problemów. Najczęściej są to rodziny wieloproblemowe, gdzie niewydolność opiekuńczo-wychowawcza jest konsekwencją pierwotnych dysfunkcji rodziny. W znacznej części rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny występuje niepełnosprawność intelektualna, bezrobocie wynikające z braku gotowości do podjęcia pracy i uzależnienia.

Działania na rzecz rodziny realizuje również funkcjonujący przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciborzu Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemoc Domowej. Zespół został powołany na mocy Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. i Uchwały Nr VIII/105/2011 Rady Miasta Racibórz z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie uchwalenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy diagnozowanie problemu przemocy domowej, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, monitorowanie zjawiska przemocy oraz prowadzenie procedury Niebieskiej Karty. W ramach pomocy dziecku i rodzinie zagrożonemu przemocą domową Zespół Interdyscyplinarny kieruje do Sądu Rodzinnego wnioski z prośbą o wgląd w sytuację rodziny, a także opracowuje plan pomocy i wsparcia dla poszczególnych członków rodziny, pośredniczy w uzyskaniu pomocy psychologicznej i prawnej.

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Tabela nr 8 Działania podjęte przez Zespół Interdyscyplinarny

	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart A w tym:	155	187	211
sporządzonych przez Policję	139	167	192
pracowników ośrodka pomocy społecznej	13	11	11
pracowników oświaty	2	8	7
przedstawicieli służby zdrowia	1	1	1
Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuacje rodziny w związku ze wszczętą procedurą Niebieskie Karty	81	72	80

Źródło: dane ZI przy OPS w Raciborzu

Na terenie miasta Racibórz funkcjonuje wiele placówek oraz organizacji wspierających rodzinę oraz prowadzące szeroką działalność na rzecz i dla dobra dziecka. Są to placówki prowadzone przez samorząd lub przez organizacje pozarządowe. Czynności podejmowane w w/w placówkach oparte są na wzajemnej współpracy pomiędzy instytucjami i są znaczącym wsparciem dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych.

W oparciu o pozyskane informacje na temat sytuacji demograficznej oraz społecznej zauważyć można, iż miasto Racibórz posiada wiele instytucji oraz placówek wspierających rodzinę, co stanowi duży potencjał dla prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz rozwoju dzieci. Istnieje jednak wiele zagrożeń i barier, które mogą wpływać na dysfunkcjonalność rodzin oraz zagrożenie prawidłowego rozwoju dzieci wychowywanych w takich rodzinach. Analiza SWOT jest narzędziem ukazującym zarówno mocne jak i słabe strony jak również szanse i zagrożenia jakie wpływają dla systemu wsparcia rodziny.

Analiza SWOT systemu wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem

Mocne strony	**Słabe strony**
- rozwinięty system pomocy społecznej, - wykwalifikowana kadra pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny,	- brak odpowiedniej ilości mieszkań socjalnych, - długi okres oczekiwania na przydział lokali mieszkalnych z zasobów gminy,

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

- dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje pozarządowe, - rozwijający się system pieczy zastępczej, - współpraca między instytucjami wspomagającym rodzinę w tym Sąd, kuratorzy, szkoły, PCPR - funkcjonująca Placówka Wsparcia Dziennego i Klub dla Młodzieży „STREFA”, - funkcjonujący Dom dla Matek z Dziećmi „MAJA” i Schronisko dla Kobiet Bezdomnych, Miejskie Centrum Profilaktyki „Drogowskaz”, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - wdrożenie nowych rozwiązań systemowych polegających na rozdzieleniu pracy socjalnej od zadań administracyjnych, - adekwatna liczba zatrudnionych asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych w stosunku do istniejących potrzeb - poprawa sytuacji finansowej rodzin (800+, rządowe wsparcie finansowe dla rodzin z dziećmi oraz osób z niepełnosprawnością - większa dostępność miejsc pracy - adekwatna do potrzeb liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach	- mała liczba chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - ograniczona ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - brak opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży, - brak instytucji prowadzących „szkołę dla rodziców” - niewystarczające wsparcie dla dzieci opuszczające pieczę zastępczą.

Szanse	**Zagrożenia**
- tworzenie nowych form wsparcia i pracy z rodziną, - wzrost świadomości znaczenia i wartości rodziny,	- częste zmiany miejsca zamieszkania rodzin wieloproblemowych, unikających kontaktu z systemem pomocy społecznej, - brak motywacji w części rodzin objętych wsparciem do poprawy sytuacji życiowej,

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

- możliwość pozyskania środków finansowych w ramach programów rządowych i dotacji unijnych, - dostęp do szkoleń podnoszących kwalifikacje i umiejętności zawodowe kadry systemu wspierania rodziny, - zamiany w przepisach dotyczących przemocy domowej (nakazy i zakazy dla osób stosujących przemoc) - uściślenie współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi	- uzależnienia występujące w rodzinach, - wzrost dostępności substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży, - osłabienie się funkcji opiekuńczej rodziny, - zagrożenie demoralizacją dzieci i młodzieży, - restrykcyjność przepisów dotyczących ochrony danych osobowych utrudniająca przekazywanie informacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodziny, - utrzymująca się grupa klientów długotrwale korzystających ze wsparcia pomocy społecznej

Rozdział IV
Cele, zadania, wskaźniki i realizatorzy Programu

Cel główny Programu:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania .

Cel szczegółowy I Zapewnienie rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych socjalnego bezpieczeństwa, poprzez dostarczenie usług i świadczeń	
Zadania	Wskaźniki
- organizowanie pomocy finansowej, rzeczowej i niematerialnej dla rodzin	- liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy finansowej - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami, - liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano świadczenie rodzicielskie, - liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe”,

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

	- liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne, - liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny, - liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, - liczba rodzin z dziećmi pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego, - liczba dzieci pobierających stypendium o charakterze socjalnym, - liczba złożonych wniosków o skorzystanie z programu „Rodzina +”, - liczba dzieci i młodzieży korzystających z wyżywienia w placówkach oświatowych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”
Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta Racibórz	

Cel szczegółowy II Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo celem przywrócenia ich prawidłowego funkcjonowania	
Zadania	Wskaźniki
- świadczenie pracy socjalnej i objęcie asystenturą rodziny niewydolnej wychowawczo, - podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zgłoszenia zagrożenia zdrowia lub życia dziecka, - diagnozowanie dzieci i młodzieży, udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzinom bezpośredniej pomocy psychologiczno pedagogicznej, - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin z dziećmi,	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną, - liczba przeprowadzonych interwencji przez pracownika socjalnego w sytuacji zgłoszenia zaniedbania, a także zagrożenia zdrowia lub życia, - ilość dzieci i młodzieży objętych badaniami diagnostycznymi w Poradni Psychologiczno Pedagogicznej,

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

- zapewnienie miejsc w Placówce Wsparcia Dziennego i środków finansowych na jej funkcjonowanie, - współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, - zapewnienie miejsc dla dzieci w żłobku i przedszkolach, - promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, - podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka przebywającego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, - działania na rzecz powrotu do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i w sytuacji kryzysu, - realizacja projektów mających na celu budowanie prawidłowych relacji poprzez spędzanie czasu wolnego w gronie rodziny	- ilość dzieci objętych terapią psychologiczną w Poradni Psychologiczno Pedagogicznej, - liczba przeprowadzonych spotkań przez funkcjonariuszy Policji w Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA”, - liczba rodzin z których dzieci skierowano do Placówki Wsparcia Dziennego, - liczba dzieci uczęszczających do Placówki Wsparcia Dziennego, - liczba dzieci skierowanych do różnych form pieczy zastępczej, - liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach, - liczba zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, - liczba wspólnie opracowanych planów z rodziną, - liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej, - liczba rodzin, którym udzielono schronienia w Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA”, - liczba zrealizowanych projektów w Domu dla Matek z Dziećmi „MAJA”
Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, Urząd Miasta Racibórz, organizacje pozarządowe	

Cel szczegółowy III Rozwój aktywności społecznej na rzecz dziecka i rodziny
Zadania
- organizowanie i współorganizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży, - wspieranie dzieci będących w trudnej sytuacji ekonomicznej,

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

- rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży
Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta Racibórz

Cel szczegółowy IV Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych
Zadania
- rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rozwiązywania problemów opiekuńczo - wychowawczych
Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu

Cel szczegółowy V Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji i organizacji wspierających rodzinę
Zadania
- umożliwienie podnoszenia kwalifikacji pracownikom Ośrodka Pomocy Społecznej
Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej

Rozdział V
Zasady finansowania Programu

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków: budżetu Miasta Racibórz, dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych, dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych, programów rządowych z zakresu wspierania rodziny, innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Rozdział VI
Monitoring i ewaluacja Programu

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Racibórz na lata 2026-2028 zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi dokument wyznaczający cele i zadania na okres trzech lat. W związku z tym wymaga oceny i weryfikacji efektywności podejmowanych zadań.

Monitoring Programu ma w założeniach bieżące gromadzenie i analizowanie informacji o stanie jego realizacji. Pozwoli to na ustalenie postępu i realizacji poszczególnych celów, a także podejmowania działań korygujących.

Głównym realizatorem monitoringu Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu. Informacje uzyskane w wyniku monitoringu będą poddane analizie, posłużą do wyciągnięcia wniosków i dokonania jego ewaluacji.

Produktem ewaluacji i monitoringu będzie sporządzany do 31 marca każdego następującego po sobie roku raport z realizacji programu przedstawiany Radzie Miasta.

Rozdział VII
Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny dla miasta Racibórz na lata 2026-2028 stawia sobie za cel stworzenie odpowiednich warunków poprawy jakości życia rodzin, szczególnie dzieci. Jest programem ramowym, służącym wypracowaniu sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny przy ścisłej współpracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, jak również środowiska lokalnego. Wsparcie rodzin oraz zwiększenie ich aktywności i potencjału wewnętrznego pozwoli na skuteczniejsze radzenie sobie z problemami. Istotne jest stworzenie systemów wsparcia, które pomoże rodzinom w przezwyciężeniu trudności oraz podniesie świadomość społeczną na temat przyczyn i skutków dysfunkcji. Aby osiągnąć założone cele konieczne będzie zminimalizowanie negatywnych skutków problemów społecznych oraz promowanie pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodzin. Należy skupić się na zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa w rodzinach, a także na budowie systemów, które skutecznie pomogą w przezwyciężaniu trudności. Ważne będzie włączenie dzieci i młodzieży w działania, które umożliwią zdobywanie nowych umiejętności oraz wspieranie ich rozwoju. Jednakże sukces Programu zależy w dużej mierze od zaangażowania samych członków rodzin i ich motywacji do wprowadzenia zmian w swoim życiu a także ścisła współpraca instytucji wspierających rodzinę zarówno na szczeblu lokalnym jak i centralnym.

Id: 68A0F4BE-8AB7-4C6D-8E11-62D188C65727. Podpisany

Uzasadnienie

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z postanowieniami Uchwały Nr XXII/300/2016 Rady Miasta Racibórz z dnia 26 października 2016 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z Raciborską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji przeprowadzono przedmiotowe konsultacje. W wyznaczonym terminie od 11.03.2026 r. do 17.03.2026 r. nie zgłoszono żadnych opinii do projektu niniejszej Uchwały.

Uchwała została pozytywnie zaopiniowana przez Raciborską Radę Działalności Pożytku Publicznego.